

Ушбу гаплардан сўнг Ж.Илёсовнинг боши қотиб, тушқунликка тушиб қолганини пайқаган Б.Алиев унга бу ишни ҳал этишининг йўли борлигини айтади. Агар уй эгаси 5 минг АҚШ доллари берса, жаримани газ филиалидаги компания хотирасидан ўчириб ташлашни таъкидлайди.



Бироқ Ш.Ширинов пулни олмаганлигини такрорлайверади. Охир-оқибат мастлик ўз кучини кўрсатади. Н.Холов ўғирликда гумон қилинаётган Шарипнинг қўлларини дарахта боғлаб, тагига ўтин қўяди ва ёқиб юборди. Натияжада Ш.Ширинов огир тан жароҳати олиб, ерга йиқилади.



**Mustaqillik huquq demakdir**

# Нидо

1997-йил 27-avgustdan chiqq boshlagan [www.huquq-gazeta.uz](http://www.huquq-gazeta.uz)
2016-йил 21-yanvar, №3 (992)



**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURASINING NASHRI**

## Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлиси тўғрисида ахборот

15 январда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ва 2016 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурининг энг муҳим ўстувор йўналишларига бағишланган кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов маруза қилди.

Давлатимиз раҳбарининг нутқида жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози давом этаётганлигига қарамай, 2015 йилда иқтисодий дастурнинг энг муҳим йўналишлари ва ўстувор вазифалари ҳамда чуқур таркибий ўзгартиришлар, хусусий мулк ва кичик бизнес ман-

фаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш бўйича ҳар томонлама пухта Дастурнинг изчил ва тизимли амалга оширилиши натижасида иқтисодиёт ўсишининг барқарор ва юқори суръатларига ҳамда макроиқтисодий мувозанатга эришилганлиги қайд этилди.

Нуфузли халқаро молиявий-иқтисодий ташкилотлар ва илмий марказлар томонидан юқори баҳоланаётган ютуқлар ва мамлакат иқтисодиётини ривожлантириш истиқболлари бутун жаҳонда "ўзбек модели" сифатида эътироф этилиб, бу танланган ривожланиш стратегиясининг юқори самарадорлиги ва муваффақиятини яна бир бор тасдиқлагани алоҳида қайд этилди. Нуфузли Жаҳон иқтисодий форуми рейтингига мувофиқ Ўзбекистон 2014-2015 йиллардаги ривожланиш яқунлари ва 2016-2017

йилларда иқтисодий ўсиш прогнозлари бўйича дунёдаги энг тез ривожланаётган бешта мамлакат қаторидан жой олган. 2015 йил яқунлари бўйича мамлакатнинг ялпи ички маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 8 фоизга, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари қарийб 7 фоиз, қурилиш-монтаж ишлари ҳажми салкам 18 фоизга ошди. Давлат бюджети ялпи ички маҳсулотга нисбатан 0,1 фоиз микдорда профицит билан ижро этилди. Ташқи савдо айланмасида

ижобий сальдо таъминланди. Инфляция даражаси прогноз кўрсаткичларидан ошмади. Мулкчилик таркибини тубдан ўзгартириш, давлатнинг иқтисодиётдаги иштирокини қисқартириш, корпоратив бошқарувнинг принциплари ва ёндашувларини ўзгартириш бўйича тизимли чора-тадбирлар, кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Барча ақциядорлик жамиятларида бошқарувнинг замонавий намунавий тузилмаси жорий этилди.

/Давоми 2-бетда/

## Тантанали байрам тадбири

Кахрамон МИРСАГАТОВ,  
Бош прокуратура бошқарма катта прокурори

Ўтган ҳафтада мамлакатимизда Ўзбекистон Қўроли Кучлари ташки этилганининг 24 йиллиги ва Ватан ҳимоячилари кўни кенг миқёсда нишонланиб, жойларда мазкур санага бағишланган байрам тадбирлари бўлиб ўтди. Шундай тантанали тадбирлардан бири Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида ҳам ўтказилди.

Унда Бош прокуратура, Ҳарбий прокуратура, Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДЛКК департаменти ходимлари, шунингдек, давлат мукофоти билан тақдирланганлар ҳамда Ўзбекистон прокуратура органлари фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази раиси иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори И.Абдуллаев тадбир иштирокчиларини байрам билан муборакбод этиб, мамлакатимизда қонун ўстуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлатнинг қонун билан қўриқланидиган манфаатларини ҳимоялаш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилишни таъминлаш борасидаги фаолиятига улкан зафарлар тилади.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримовнинг 2016 йил 12 январдаги "Ватан ҳимоячилари кўни муносабати билан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, мудофаа ва фавқулодда вазиятлар вазирликларини ҳодимларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида"ги Фармонида мувофиқ давлатимизнинг мудофаа қудратини янада юксалтириш, миллий хавфсизлигини ва давлат chegarалари дахлсизлигини таъминлаш ишига қўшаётган катта ҳиссаси, миллий манфаатларимизни ҳимоя қилиш ҳамда тинчлик, барқарорлик ва жамоат тартибини таъминлаш борасидаги хизмат бурчини бажариш чоғида мардлик, жасорат ва фидоийлик кўрсатгани учун Қарши ҳарбий прокурори Давлатёр Раҳмонов ва Термиз ҳарбий прокурори Мамиржон Темиров "Содиқ хизматлари учун" медали билан тақдирланган эди. Тантанали маросимда давлат мукофотлари эгаларига топширилди.

Шунингдек, фидокорона ва ҳалол меҳнати билан жиноятчиликка қарши кураш ва қонунийликни таъминлашга муносиб ҳисса қўшиб келаётган ҳамда хизмат вазифасини намунали бажараётган ходимларни рағбатлантириш ҳақидаги Бош прокурор буйруғи ўқиб эшиттирилди.

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига кўра, инсон саломатлигининг 50-52 фоизи турмуш тарзига, истемол қилаётган озиқ-овқатига, 20 фоизи атроф-муҳит таъсири ва 8-10 фоизи тиббий хизмат даражасига боғлиқ. Бундан кўринадиги, витаминларга бой маҳсулот истеъмоли қилиш, соғлом турмуш тарзига эътиборли бўлиш соғлом ҳаёт кечирининг асосий омилдир.



2016 йил — Соғлом она ва бола йили

## Барчаси фарзандларимиз келажаги учун

Бинобарин, болалар саломатлигини асрашда уларнинг витаминга бой озиқ-овқат маҳсулотлари истеъмоли қилини, тўри овқатланиш ва соғлом турмуш тарзи муҳим аҳамиятга эга.

Президентимиз Ислоҳ Каримов раҳнамоллигида аҳолига сифатли тиббий хизмат кўрсатиш, болалар саломатлигини асраш, хасталикларнинг олдини олиш чораларини қўриш мақсадида қўллаб-қўлланадиган ҳаётга татбиқ этилмоқда. "Кўкрак сути билан емишини тарғиб қилиш ва қўллаб-қувватлаш", "Беш ёшгача бўлган болалар орасида А витамини сапленментацияси" каби лойиҳалар болалар ўлимнинг камайиши, хасталиклар асоратини бартараф этишга хизмат қилмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг "Йод этишмаслиги касалликлари профилактикаси тўғрисида"ги ҳамда "Аҳоли ўртасида микронутриент этишмаслиги профилактикаси тўғрисида"ги Қонунларининг қабул қилиниши аҳоли

ўртасида турли касалликлар камайишига ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Ўзбекистон Соғлиқни сақлаш вазирлигининг маълум қилишича, болаларни емлаш, уларни витаминлар билан таъминлаш бўйича амалга оширилаётган лойиҳалар самарасида ўсиб келаётган авлоднинг соғлом ва баркамол улғайишида улкан натижаларга эришилмоқда.

Мазкур йўналишдаги миллий дастур асосида 2003 йилдан буён йилда икки марта "Болалар саломатлиги ҳафталиги" ўтказилди. Болаларни юқумли касалликларга қарши давлат томонидан бепул эмлашнинг миллий тақвими яратилиб, замон талаблари асосида янги эмлаш воситалари билан бойитилмоқда.

Яқинда ўтказилган ушбу сапленментациянинг йигирма бешинчи тури давомида мамлакатимиздаги 2,7 миллион бола А витамини билан эмланди. А витамини қўллаб касалликларнинг ол-

дини олиш ва асоратини йўқотишга хизмат қилади.

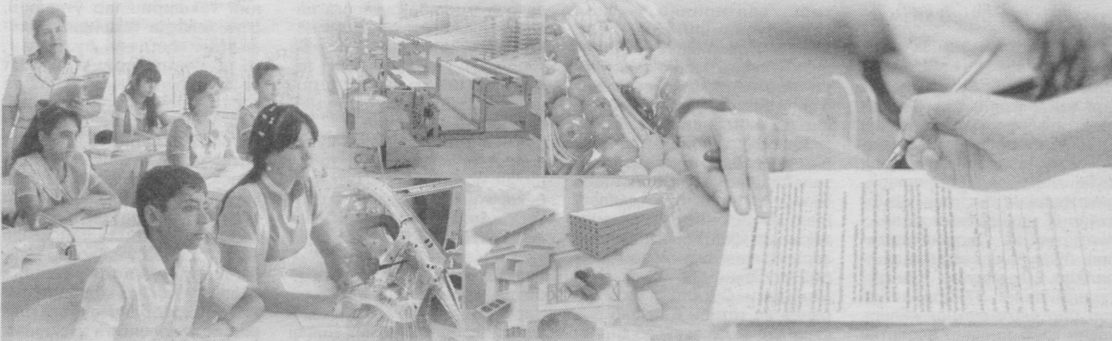
Тузун йодлаш, болалар ўртасида А витамини сапленментацияси, ҳомиладор аёлларни поливитамин комплекслари билан таъминлаш каби дастурлар микронутриентлар танқислиги, камқонликнинг олдини олиш борасидаги саъй-харакатлар натижасида қўллаб-қувватлашнинг олди олинаётгани халқимизнинг соғлом турмуш кечиринида муҳим аҳамият касб этаётди.

Она соғлом бўлсагина ундан жисмонан ва ақлан соғлом фарзанд дунёга келади. Шу боис аёлнинг болалик, ўсмирлик даврида қатъий репродуктив саломатлигига катта аҳамият бериш масъулятиги вазифадир. Мутахассислар томонидан бу борадаги тарғибот-тушунтириш ишлари мунтазам олиб борилаётгани аҳоли, айниқса, ёш оналарнинг тиббий маданиятини юксалтиришга хизмат қилмоқда.

Ўз муҳбиримиз



# Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш йўлида



Абдуқахор ТУХТАБАЕВ,  
Навоий вилоят прокурори  
вазифасини бажарувчи

"Кексаларни ёзозлаш йили" деб ном олган 2015 йил мамлакатимиз тарихида чуқур из қолдири. Ҳаётимизнинг барча жабҳаларида давом эттирилган ислохотлар халқ фаровонлигини оширишга хизмат қилди. Албатта, бундай ўзгаришларга эришишда ҳар бир соҳада қонун устуворлигини таъминлаш чоралари кўрилганлигини таъкидлаш ўринлидир. Ўз навбатида Навоий вилоят прокуратураси органлари томонидан қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлатнинг қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоялаш, жиноятчилик ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилиш борасида муайян ишлар амалга оширилди.

Маъмур йўналишдаги вазибаларни бажаришда жамиятда қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг Конституция ва қонунлар билан қафолатланган ҳуқуқ ва эркинликларини, қонунлар, Республика Президентининг фармон ва қарорлари ҳамда ҳуқуқ қарорлари ижросини тўлиқ таъминлашга устувор аҳамият берилди. Амалга оширилаётган ислохотлар жараёнида қонунийликни қатъий таъминлаш борасидаги фаолият самарадорлигини янада ошириш чоралари қўрилди.

2015 йилда қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган назорат тадбирлари натижасига кўра 7158 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб, ҳуқуқбузарлар томонидан етказилган зарарларни ундириш ҳақида судларга даъво аризалари киритилди. Олиб борилган тадбирлар натижасида 5996 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. Фуқароларнинг ижтимоий ҳимояси, айниқса "Кексаларни ёзозлаш йили" Давлат дастури ижросини тўлиқ таъминлаш борасидаги тадбирлар натижасига кўра 64 та прокурор назорати ҳужжати қўлланилди, 39 нафар шахсга нисбатан маъмурий ва интизомий жавобгарлик тўғрисида иш кўзгатилди, етказилган 7 млн. 727 минг сўмлик зарар ихтиёрий ундирилиб, 58 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан маҳаллий давлат ҳокимияти идоралари, мутасадди корхона ва ташкилотлар билан ҳамкорликда ўтказилган 41 та меҳнат ярмаркасида 1901 та корхона 7125 та иш ўрни билан қатнашиб, меҳнат бозорига жалб қилинган 6982 нафар фуқаронинг 2623 нафари иш билан таъминланди. Ишга жойлаштирилганларнинг 1641 нафарини коллеж битирувчилари ташкил этди.

Назорат тадбирлари нати-

жасига кўра 5861 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб, 51 нафар шахс маъмурий ва интизомий жавобгарликка тортилди, судларга 12 млн. 417 минг сўмни ундириш ҳақида 5678 та даъво аризаси киритилди, жиддий қонунбузилиши ҳолати юзасидан 3 та жиноят иши кўзга-тирилиб, 5768 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. Жумладан, ОАТБ "Микрокредитбанк"нинг вилоят филиали ҳамда Нурота туманидаги қишлоқ хўжалиги ва хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежлари мансабдор шахслари жиноий тил бириктириб, 27 нафар коллеж битирувчиларига яқка тартибдаги тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш учун ажратилган 86 млн. 800 минг сўмлик имтиёзли кредитларни талон-торож қилишганлиги аниқланди. Тижорат банки ҳамда коллежлар мансабдор шахсларига нисбатан жиноят иши кўзга-тирилиб, айбдор шахсларга суд ҳукми билан тегишли ҳазо тайинланди.

Иш ҳақи, пенсия ва нафақа тўловларининг ўз вақтида тўланиши, нақд пулнинг банкдан ташқари ноқонуний айланганининг олдини олиш, тўлов ва шартнома интизомини мустақамлаш, коммунал хўжалик соҳаларида қонунлар ижросини таъминлаш борасида ҳам мутасадди ташкилотлар томонидан қатор камчиликларга йўл қўйилганлиги аниқланди.

Навоий шаҳар прокуратураси томонидан ўтган йилнинг декабрь ойида "Навоийазот" АЖ ишчи-хизматчилари манфаатларини кўзал судга аризалар киритилди.

Вилоятимизнинг иқтисодий ривожланиши, аҳоли турмуш даражаси ўсиши ҳамда барқарор вазиятни таъминлашда тадбиркорлик субъектларининг фаолияти алоҳида аҳамият касб этади. Буни эътиборга олган ҳолда тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқий ҳимоясини амалда таъминлаш борасида аниқ чо-

ралар кўрилди. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 15 майдаги "Хусусий мулк, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони мазмун-моҳиятини кенг жамоатчилик ва тадбиркорлар эътиборига етказиш мақсадида прокуратура органлари томонидан 7092 нафардан зиёд тадбиркор ва давлат идоралари ходимлари иштирокида 257 та тарғибот тадбири ўтказилди.

2015 йилда прокуратура органлари аралашуви билан тадбиркорларнинг 32 нафарига 1 млрд. сўмдан ортқ кредит, 17 нафарига 276 млн. сўм нақд пул, 45 нафарига тўлов терминали, 38 нафарига махсус лицензия олиб берилишида, 6 нафарига 614 гектар ер майдони ажратилишида, 21 нафарига муҳандислик-коммуникация тармоғига уланишида, 31 нафарига яқка тартибдаги тадбиркор сифатида давлат рўйхатидан ўтишда амалий ёрдам кўрсатилди. Фаолиятини тугатган ёки вақтинча тўхтатган тадбиркорлик субъектларидан 205 тасининг фаолияти қайта тикланиб, бунинг натижасида 294 та янги иш ўрни яратилди.

Назорат тадбирлари давомида асосий эътибор тадбиркорлик субъектларини ташкил этиш, уларнинг қонуний фаолиятига сунъий тўсиқ ва гов бўлаётган омилларни аниқлаш, суистеъмолчиликларга йўл қўйган маҳаллий ҳокимлик, назорат ва бошқа органларнинг мансабдор шахсларини фош этишга қаратилди.

Тадбиркорлик субъектлари ҳимоясига қаратилган назорат тадбирларини натижасида аниқланган қонунбузилиши ҳолатлари бўйича 21 та тақдимнома ва ноқонуний ҳужжатларга 34 та протест киритилди, тадбиркорлар фойдасига маблағлар ундириш тўғрисида судларга 3 та даъво аризаси киритилди, 10 нафар тадбиркорнинг ҳуқуқлари тикланди. Шунингдек, 39 нафар шахс интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортилди ҳамда 6 та жиноят иши кўзга-тирилди. Мисол учун, Навоий шаҳар ДСИ бўлим катта инспектори ҳамда Кармана туман ДСИ бўлим бошлиғи фуқаро М.Исмоиловдан "Маликчўл жай-пирони" МЧЖ биноси учун

ҳисобланган 2,5 млн. сўм мол-мулк солигини камайтириб бериш эвазига 1 млн. сўмни пора сифатида олган вақтда ушланиб, жиноят иши кўзга-тирилди ва жазо муқаррарлиги таъминланди.

Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида уй-жойлар ҳамда инфратузилма объектларининг ўз вақтида ва сифатли қурилиши, ажратилган маблағларнинг мақсадли ишлатилиши устидан назорат лозим даражада ўрнатилмаганлиги оқибатида ўтган йилда бир қатор қонунбузилиши ҳолатларига йўл қўйилганлиги аниқланди. Хусусан, "Меркурий" хусусий корхонаси мансабдор шахслари Кармана тумани, "Дўстлик" массивида 2014 йилда намунавий лойиҳа асосида 6 та турар жой биноларини қуришда амалда бажарилмаган 27 млн. 552 минг сўмлик ишларни ҳужжатларга сохта ёзувлар киритиш йўли билан қўшиб ёзиб, тўловга тақдим қилганлиги фош этилди. Вилоят прокуратураси томонидан хусусий корхона мансабдор шахсларига нисбатан жиноят иши кўзга-тирилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

2015 йилда вилоят прокуратураси томонидан намунавий уй-жойлар сифатсиз қурилатганлиги ҳақида фуқаролардан келиб тушган мурожаатлар қонунда белгиланган тартибда хал қилинди. 64,5 млн. сўмлик сифатсиз қурилиш ишларини бартараф этиш чоралари кўрилди ва 14 та ҳолатда етказилган 61,1 млн. сўмлик зарарни мажбурий ундириш ҳақида фуқаролик ишлари бўйича судга даъво аризаси киритилди.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида амалга оширилган ишлар натижасида 2015 йилда вилоятда пахта, ғалла ва пилла топшириш бўйича шартномавий мажбуриятлар ортиғи билан бажарилди. Қишлоқ хўжалиги соҳасидаги қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган назорат тадбирлари натижасига кўра 310 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилиб, жиддий қонунбузилиши ҳолатлари бўйича 8 та жиноят иши кўзга-тирилди ҳамда судларга 1 млрд. 137 млн. сўмлик даъво аризалари киритилди.

Ўтган йили вояга етмаганларнинг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлаш, таълим сифатини ошириш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди. Бу йўналиш-

да ўтказилган текширишлар натижасига кўра 765 та прокурор назорати ҳужжатлари қўлланилди, жиддий қонунбузилиши ҳолати бўйича 15 та жиноят иши кўзга-тирилди.

Вояга етмаганлар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасидаги тадбирлар натижасида вояга етмаганлар томонидан жиноят содир этиш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 35 фоизга, жиноят содир этишдаги иштироки 29 фоизга камайишига эришилди.

Прокуратура органлари томонидан "Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонун талаблари ижросини тўлиқ таъминлаш борасида ҳам қатор тадбирлар амалга оширилди. Ўтган йилда вилоят прокуратураси органларига фуқаролар ва юридик шахслардан келиб тушган мурожаатларнинг 793 таси қаноатлантирилди, 1202 нафар фуқаро ва юридик шахснинг ҳуқуқлари тикланди. Жумладан, Навоий шаҳар ҳокимлиги иқтисод бўлими бошлиғи А.Жумаев томонидан шаҳарда фаолият кўрсатаятган 21 та хусусий корхона ва масъулияти чекланган жамият раҳбарларининг мурожаатлари тегишли тартибда рўйхатга олинмаганлиги ва қўриб чиқилмаганлиги аниқланди ва унга нисбатан ҳуқуқий чоралар кўрилди.

Аҳолининг ҳуқуқий билими, ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш орқали ҳуқуқбузарликка қарши кураш самарадорлигини оширишга қаратилган тадбирлар амалга оширилди. Қонунийликни мустақамлаш, қонунлар мазмун-моҳиятини кенг жамоатчилик эътиборга етказиш ҳамда қонунларни қўллаш соҳасида ягона амалиётни шакллантириш мақсадида прокуратура органлари томонидан жами 6502 та тарғибот тадбири ўтказилди, оммавий ахборот воситалари орқали 1283 та чиқишлар қилинди. Ушбу тадбирларда қонунчилик талабларини бевосита уларнинг ижрочиларига етказишга ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

"Соғлом оила ва бола йили" деб эълон қилинган 2016 йилда ҳам асосий эътибор қонун устуворлигини таъминлаш ва қонунийликни мустақамлашга, фуқаролар ва тадбиркорларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишга, қишлоқ аҳолисини табиий газ, электр энергияси, тоза ичимлик суви билан таъминлаш, уларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришга, ҳар бир фуқарога қонунларни тушунтириш ишларини фаоллаштириш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилишга қаратилди.



# Парламент фаолиятининг мустаҳкам ҳуқуқий асоси

Маълумки, ҳозирги босқичда давлат қурилиши ва бошқаруви соҳасидаги энг муҳим устувор йўналишлардан бири — мамлакатимиз парламентининг давлат ҳокимияти органлари тизимидаги роли ва таъсирини кучайтириш, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг ички ва ташқи сиёсатининг стратегик вазифаларини амалга оширишдаги ҳуқуқ ва ваколатларини кенгайтириш ҳисобланади.

Шу маънода 2015 йил 30 декабрда матбуотда эълон қилинган “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида” ги Қонуннинг бир қатор нормалари ҳам айнан шу мақсадга хизмат қилади.

Гап “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Регламенти тўғрисида” ги Қонунга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги нормалар ҳақида бормоқда. Амалдаги қонун 9 боб, 35 моддадан иборат бўлган бўлса, ҳозирда унга 1 та янги боб, 12 та янги модда киритилди. Бундан ташқари, жами 35 та амалдаги моддаларнинг 23 тасига ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди.

Янги ўзгартиш ва қўшимчалардан мақсад — қонунчилик ҳокимияти бўлиши парламентнинг давлат ҳокимияти органлари тизимидаги роли ва таъсирини кучайтириш, кўппартиявийлик тизимини ривожлантириш, ижтимоий аҳамиятга моллик масалаларга тааллуқли қонун лойиҳалари мухокамасида фуқаролик жамияти институтлари вакиллари тизимининг ролини янада кучайтиришга қўйиш, кўйиш палата фаолиятининг очиклигини таъминлаш, янги қабул қилинган қонунлар талаблари ва Қонунчилик палатаси фаолиятининг ўн йиллик тажрибасида қўлга киритилган ютуқ ва тажрибаларни умумлаштириб, қонунни бугунги кун талабларига мослаштириш, ривожланган демократик давлатларнинг бу борадagi ижобий тажрибасини миллий қонунчиликимизга уйғунлаштиришди.

Киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар асосан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси фаолиятини ташкиллаштириш, сиёсий партиялар фракциялари ролини янада кучайтириш, қонун ижодкорлиги жараёни самарадорлигини ошириш, Бош вазир лавозимига номзод томонидан тақдим этиладиган Вазирлар Маҳкамасининг ҳаракат дастурини кўриб чиқиш, Олий Мажлис палаталари томонидан Вазирлар Маҳкамасининг йиллик маърузалари ҳамда Бош вазир ҳисоботларини эшитиш, Олий Мажлис палаталарининг назорат қилиш вазифалари тартиботларини аниқлаштириш, парламент сўровидан депутат сўровини ажратиш, депутатларнинг сайловчилар, сиёсий партия билан ишларини ташкил этиш тартибини белгилаб беришга йўналтирилган нормалар ҳисобланади.

Қонунчилик палатаси фаолиятини ташкиллаштириш мақсадида Спикер ва унинг ўринбосарларини сайлаш учун шу вақтгача амалда бўлиб келган Оқсоқоллар кенгаши

ўрнига сайловларда иштирок этган ҳар бир сиёсий партиядан камиди уч нафар депутатдан иборат Сиёсий партиялар вакиллари кенгаши ташкил этиш назарда тутилди. Бунда мазкур Кенгаш йиғилишида сайлов натижаларига кўра палатада энг кўп ўринни эгаллаган партия вақили раислик қиладиган бўлди. Мазкур ўзгартиш Қонунчилик палатаси раҳбарияти, яъни Спикер ва унинг ўринбосарларини демократик принциплар асосида шакллантиришга, кўппартиявийликни янада ривожлантиришга хизмат қилади.

Кейинги йўналишдаги ўзгартиш ва қўшимчалар — сиёсий партиялар фракциялари ролини янада кучайтиришга қаратилган. Хусусан, сиёсий партиялар фракциялари ҳамда депутатлар гуруҳларида ўз вакиллари Спикер ўринбосари лавозимига тақдим этиш ҳуқуқи мавжудлигини инобатга олиб, Спикердан унинг ўринбосарларини муздатидан аввал лавозимдан озод қилиш масаласини киритиш ҳуқуқини сиёсий партиялар фракциялари ҳамда депутатлар гуруҳига берган ҳолда, Спикернинг ушбу масалани киритиш ҳуқуқи қонундан чиқарилди.

Қонун ижодкорлиги жараёнининг ҳар бир босқичида қонун лойиҳасини кўриб чиқиш чоғида фракцияларнинг (депутатлар гуруҳларининг) қонун лойиҳаси бўйича фикрлари ва тақлифлари мажбурий тартибда ва ҳар томонлама мухомамадан ўтказилиши шартлиги белгилаб қўйилди. Фракцияларнинг (депутатлар гуруҳларининг) фикрлари ва тақлифлари мажбурий тартибда ва ҳар томонлама мухомамадан ўтказилиши шартлиги оид қоида Давлат бюджетди лойиҳаси бўйича қарор, Қонунчилик палатасининг бошқа қарор лойиҳаларини кўриб чиқиш чоғида ҳам амалга оширилиши мустаҳкамлаб қўйилди.

Бундан ташқари, қонунларнинг ижроси, давлат дастурларини ҳамда сиёсий партияларнинг дастурий мақсадларини амалга ошириш юзасидан аниқ масалаларни ишлаб чиқиш учун фракциялар, зарур бўлган ҳолларда, ўз депутатларининг сайловчилар билан сайлов округларидagi ишларини ташкил этиши, фракциялар депутатларнинг сайлов округларида ишлаш яқунларини умумлаштиришлари, зарур бўлган ҳолларда, долзарб масалаларни Қонунчилик палатаси кўриб чиқиши учун киритишлари мустаҳкамлаб қўйилди.

Шунингдек, ўзини парламентдаги муҳолифат деб эълон қилган фракция томонидан қонун лойиҳаси биринчи

ўқишда кўриб чиқилгунига қадар ўша масалага доир қонун лойиҳасининг, шунингдек Қонунчилик палатаси қарори лойиҳасининг муқобил таҳририни киритишга оид ҳуқуқни белгилаб қўйилди. Маълумки, ўхшаш норма аввал ҳам мавжуд эди, бироқ киритилган таҳрир нормани аниқ қўлланилиши ҳамда муҳолифат фракция томонидан муқобил қонун лойиҳасини киритишнинг муздатлари белгилаб бермоқда. Бундан ташқари, қонун лойиҳаси билан бир вақтда муҳолифатга муқобил Қонунчилик палатаси қарори лойиҳасини киритиш ҳуқуқи ҳам берилди.

Навбатдаги ўзгартиш ва қўшимчалар — қонун ижодкорлиги жараёни самарадорлигини оширишга қаратилган. Бунда, Қонунчилик палатасига киритилаётган қонун лойиҳаси концепциясига муайян талаблар (лойиҳанинг мақсади, ҳуқуқий тартибга солишинг жорий ҳолатига баҳо, қўтилиши мумкин бўлган натижа ва бошқалар) мустаҳкамланди. Олий Мажлис палаталари кўмиталари ҳузурида давлат органлари, илмий ва таълим муассасалари, нодавлат нотижорат ташкилотларининг тегишли соҳаларда муайян тажрибага эга бўлган мутахассислардан иборат эксперт гуруҳлари тuzиш тартибга солинди.

Социал ва ижтимоий аҳамиятга моллик масалаларга дахлдор қонун лойиҳалари мухокамаларида фуқаролик жамияти институтларининг вакиллари тақлиф этилиши шартлиги қайд этилди.

Биринчи ўқишда қабул қилинган қонун лойиҳасининг матни, қоида тариқасида, Қонунчилик палатасининг расмий веб-сайтида жойлаштирилиши, зарур бўлган ҳолларда эса, Қонунчилик палатасининг қарорига кўра оммавий ахборот воситаларида эълон қилинишига оид қоидалар мустаҳкамланди.

Кейинги ўзгартиш ва қўшимчалар Олий Мажлис ва Вазирлар Маҳкамаси муносабатларига оид бўлиб, Бош вазир лавозимига номзод томонидан тақдим этиладиган Вазирлар Маҳкамасининг ақин муздатта ва узоқ истикболга мўлжалланган ҳаракат дастурини палаталарнинг қўшма мажлисида эшитиш, ҳаракат дастури ҳамда сиёсий партиялар фракциялари (депутатлик гуруҳлари) вакиллари фикрлари ва нуктаи назари баён этилган маърузалари эшитилганидан сўнг Бош вазир номзодини тасдиқлаш тўғрисидаги масала кўриб чиқиши белгилаб қўйилди.

Конституциянинг 98-моддасига киритилган тузатишларни

(Вазирлар Маҳкамаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига ҳар йили мамлакат ижтимоий-иқтисодий ҳаётининг энг муҳим масалалари юзасидан маърузалар тақдим этиш) амалга ошириш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг ўтган йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиш яқунлари ва навбатдаги йил учун назарда тутилган асосий устуворликлар тўғрисидаги ҳар йилги маърузаси Бош вазир томонидан Олий Мажлис Қонунчилик палатасига тақдим этилиши мустаҳкамлаб қўйилди.

Яна бир гуруҳ ўзгартиш ва қўшимчалар — Олий Мажлис палаталарининг назорат қилиш вазифалари тартиботларини аниқлаштириш, парламент сўровидан депутат сўровини ажратиш ҳамда уларнинг аниқ вазифасини белгилашга бағишланган. Алоҳида қайд этиш жоизки, амалдаги қонунда Қонунчилик палатаси томонидан назорат қилиш соҳасидаги ваколатлар атиги 3 та моддада белгиланган бўлса, киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар натижасида уларнинг сони 8 тани ташкил этди.

Қонунга алоҳида “депутат сўрови” институти киритилди. Унга кўра, “Қонунчилик палатаси депутати давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг мансабдор шахсларига, қоида тариқасида, тегишли сайлов округи сайловчиларининг ёки Ўзбекистон экологик ҳаракатининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш билан боғлиқ масалалар юзасидан асослантирилган тўшуштириш бериш ёки нуқтани назарини баён қилиш талаби билан сўров юборишга ҳақли”.

Парламент сўровидан депутат сўровининг фарқи шундаки, депутат сўрови тегишли сайлов округи сайловчиларининг ёки Ўзбекистон экологик ҳаракатининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш билан боғлиқ масалалар юзасидан юборилиши мумкин. Депутат сўровига жавоб ёзма тарзда тақдим этилади ва у кейинчилик Қонунчилик палатасида кўриб чиқилмайди.

Парламент сўровини юбориш депутатлик сўровига нисбатан мураккаб жараён ҳисобланиб, унга тегишли ҳужжатлар лойиҳалари тайёрланиши, киритилиши, палатада уни юбориш бўйича овоз бериш, унинг жавобини тинглаш, парламент сўровига жавобни эшитиш яқунига кўра тегишли қарор қабул қилиниши қамраб олади.

Асосий қонунимизнинг 78-моддасидаги Олий Мажлис палаталарининг биргаликдаги ваколатлари сирасига киритилган “мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг долзарб масалалари бўйича Бош вазир ҳисоботини эшитиш” ваколати эса зарурятга кўра парламент сўрови тартибда амалга оширилиши белгилаб қўйилди.

Қонунда шунингдек, Қонунчилик палатаси кўмиталари вақти-вақти билан қонун

**Мирваззал МИРАКУЛОВ,**  
Ўзбекистон Республикаси  
Президенти ҳузуридаги Амалдаги  
қонун ҳужжатлари мониторингини  
институти бўлими бошлиғи

лар ва Қонунчилик палатасининг қарорлари ижроси устидан назоратни амалга ошириш доирасида ҳуқуқни қўлланиш амалиётини ўрганиши ҳамда янги қабул қилинган қонунлар ижросини таъминлаш учун қонуности ҳужжатларининг қабул қилиниши юзасидан мониторинг-ни амалга ошириши белгилаб қўйилди.

Янги киритилган боб — “VIII”. Қонунчилик палатаси депутатининг сайловчилар, сиёсий партия билан ишларини ташкил этиш тартиби” жуда ҳам муҳим бўлиб, қабул қилинаётган қонунлар одамлар ҳаётига, сиёсий, иқтисодий тараққиётга қандай таъсир кўрсатаётгани ҳақида жойлардан келиб турадиган, парламентга ўз фаолиятини янада такомиллаштириш имконини берадиган ахборот алмашиш механизмини йўлга қўйишда, кўппартиявийлик тизимини изчил ривожлантиришда, сиёсий партиялар фракцияларининг ўрни ва аҳамиятини, депутатларнинг фаолигини, ташаббускорлигини янада оширишда янги босқични бошлаб беради. Бунга биргина мисол қилиб, сайловчилар билан учрашувлар ўтказиш чоғида Қонунчилик палатаси депутатининг вазифалари сифатида мамлакатда амалга оширилаётган ислохотларнинг бориши, Қонунчилик палатаси қонун ижодкорлиги ва назорат-таҳлил фаолияти, фракциянинг фаолияти, унинг мамлакатни социал-иқтисодий ҳақида ижтимоий-сиёсий ривожлантиришнинг энг муҳим масалаларига доир нуқтани назари тўғрисида сайловчиларга ахборот бериш; янги қабул қилинган қонунларнинг моҳияти ва аҳамиятини сайловчиларга етказиш; қабул қилинган қонунларнинг ижро этилиши ҳолатини ҳуқуқнинг қўлланилиш самарадорлигини ва қонун ҳужжатларини янада такомиллаштириш заруратини аниқлаш мақсадида ўрганиш қабили белгиланганлигини кўрсатишимиз мумкин. Қайд этиш жоизки, шу вақтгача жойларда сайловчилар билан учрашувларда эътибор қаратилиши лозим бўлган ҳолатлар, вазифалар қонун асосида аниқ, равшан белгилаб қўйилмаган эди.

Хулоса қилиб айтганда, қабул қилинган ўзгартиш ва қўшимчалар парламентнинг давлат ҳокимияти органлари тизимидаги роли ва таъсири-ни янада кучайтиришга, кўппартиявийлик тизимини ривожлантиришга, қонун ижодкорлиги жараёни самарадорлигини оширишга, қонун чиқарувчи ва ижро этиш ҳокимият тармоқларининг самарали ҳамкорлик қилишларига, қонунлар ва давлат дастурларининг сўзсиз ижро этилишига хизмат қилади.



# Ахборот-коммуникация технологияларининг ҳўжалик судлари тизимида тутган ўрни ва роли

"Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"да суд-хуқуқ тизимини ислох этиш йўналишидаги ишларнинг кўлами, миқёси ва самардорлиги мустақиллик йилларида ниҳоятда кенгайиб, янги босқичга кўтариanganлиги кўпбисолларда асослаб берилиши билан биргаллик бу борада демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштиришнинг энг муҳим устувор вазифалари белгилаб берилган эди.

Унда таъкидланганидек, мамлакатимизни демократик янгилашнинг бугунги босқичидаги энг муҳим йўналишларидан бири, бу — қонун устуворлиги ва қонунийликни мустаҳкамлаш, шахс ҳуқуқи ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган суд-хуқуқ тизимини изчил демократлаштириш ва либераллаштиришдан иборатдир.

Дарҳақиқат, бугунги жадаллик билан ўзгариб бораётган даврда ҳар бир соҳа, шу жумладан, суд-хуқуқ тизими ривожини ҳам замонавий ахборот-коммуникация технологияларисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ҳў-Зўидан, ҳозирги кунда судлар фаолиятига замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этмасдан туриб суд ишларини юритиш тезкорлигини ошириш, мазкур тизимнинг очиқлиги ва ошқоралигини тўлиқ таъминлаб бўлмайди.

Замонавий ахборот-коммуникация технологияларининг судлар фаолиятига самарали татбиқ этилиши учун: техник имкониятлар, замонавий технологиялардан фойдаланиш маданияти, кўникмаси ва махсус қонун нормалари бўлиши зарур.

Таъкидлаш керакки, бу борада Президентимизнинг бир қатор фармонлари амалга киритилиб, ҳўжалик судлари фаолиятига замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан самарали фойдаланиш йўлида тизимли ишлар амалга оширилди. Бу борада қилинган ишларни уч босқичга бўлиш мумкин:

1-босқич. Тадбиркорлик субъектларининг ҳўжалик судларида муурожаатларини электрон воситалар орқали жўнатиш имкониятини яратиш.

Бу борада Президентимизнинг 2012 йил 18 июлдаги "Ишбилармонлик муҳитини янада тўбдан яхшилаш ва тадбиркорликка янада кенг эркинлик бериш чора-тадбирларини тўғрисида"ги Фармони асосида 2013 йил 1 январидан бошлаб тадбиркорлик субъектлари учун қўлайликлар яратиш, уларнинг вақти ва маблағларини тежаш мақсадида ҳўжалик судларида даъво аризалари ва илтимосномаларни электрон шаклда қабул қилиш тартиби амалиётга татбиқ этилди.

Шу мақсадда Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик судининг расмий сайтыда даъво аризаси ва илтимосномаларни қабул қилиш бўйича марказлаштирилган электрон дастурий таъминот ишга туширилиб, унинг Тартиби ишлаб чиқилди ва Олий ҳўжалик суди Раёсатининг қарори билан тасдиқланди. Айни пайтда тадбиркорлик субъектлари мазкур дастурий таъминот орқали ҳўжалик судларида даъво аризалари ва илтимосномаларни ўз хоҳишларига қўра электрон шаклда тақдим этиб беромқдалар.

Бунинг учун веб-сайтаги "Электрон қабулхона" рукинга кириш ва унда жойлашган белгиланган шакллари тўлдирган ҳолда рўйхатдан ўтиш лозим.

Рўйхатдан ўтиш дастурий таъминотдан ўзининг шахсий кабинетига эга бўлиш, у ор-

қали юборилган даъво аризасининг тақдирини билиб туриш, суд мажлиси вақти ва жойидан хабардор бўлиш ҳамда суд ҳужжатларини олиш имконини беради. Шунингдек, илк мартаба рўйхатдан ўтгандан сўнг яна бошқа даъво аризаларини жўнатишда қайтадан рўйхатдан ўтиш талаб этилмайди.

Таъкидлаш керакки, айни пайтда нафақат даъво аризалари ва илтимосномалар, балки апелляция ва кассация шикоятлари, назорат тартибидан протест келтириш тўғрисидаги, шунингдек, янги очилган ҳўлатлар бўйича ишларни қайта кўриш тўғрисидаги аризаларни ҳам электрон қабул қилиш имконияти яратилган.

2-босқич. Суд жараёни ишторқичиларига хат-хабар ҳамда суд ҳужжатларини электрон тартибда жўнатиш имкониятини яратиш.

Мазкур соҳада юқоридаги Фармон асосида 2013 йил 1 июндан бошлаб ҳўжалик судларида суд муҳокамаси ишторқичиларига суд ҳужжатлари ва бошқа хат-хабарларни маълумотлар алмашинувининг электрон воситалари орқали юбориш тартиби жорий этилди. Натижада ҳўжалик судига электрон шаклда муурожаат қилган шахсларга суд ҳужжатлари ва бошқа хат-хабарларни бевосита интернет тизими орқали улар кўрсатган электрон манзилга юбориш амалиётга татбиқ этилди.

Бунинг учун ҳар бир судья электрон рақамли имзо билан таъминланди, суд ҳужжатининг ҳақиқийлиги мазкур электрон рақамли имзо билан тасдиқланди.

2013 йил 30 апрелдаги "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонун билан Ҳўжалик процессуал кодексининг бир қатор моддаларига ўзгариш ва қўшимчалар киритилиб, ҳўжалик судларида электрон ҳужжат алма-

шинуви, суд ва суд процессида иштирок этувчи шахслар ўртасида электрон шаклда маълумотлар, ҳужжатлар алмашиш ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамланди.

3-босқич. Ҳўжалик судларида иш юритишда яғона электрон база асосида электрон ҳужжатлар алмашинуви тизимини яратиш.

Таъкидлаш керакки, 2002 йилдан буён ҳўжалик судларида келиб тушган даъво аризалари, аризалар ва бошқа турдаги муурожаатлар ҳисобини юритиб бориш юзасидан электрон маълумотлар базаси ишлаб келаётган эди. Айни пайтда мазкур босқичда ушбу маълумотлар базаси тўбдан қайта кўриб чиқилиб, замон талабларини ҳисобга олган ҳолда судларда иш юритиш самардорлигини ошириш, ҳўжалик судларига келиб тушган даъво аризалари, аризалар ва бошқа турдаги муурожаатлар, ички ҳужжатлар алмашинуви жараёни ижросини автоматлаштириш мақсадида 2014 йил 1 январдан бошлаб синов сифатида Олий ҳўжалик суди ва барча қуйи ҳўжалик судлари фаолиятини бирлаштирган яғона электрон база ишга туширилди.

Мазкур электрон база қуйи ҳўжалик судларининг фаолияти Олий ҳўжалик суди томонидан мониторинг қилиб бориш имконини берди.

Мазкур босқичнинг яқини сифатида 2014 йил 1 июндан бошлаб Олий ҳўжалик суди ва қуйи ҳўжалик судларида яғини электрон база тўлиқ ишга тушириш ва яғона ҳўжмаюлган корпоратив электрон почта тизими орқали электрон ҳужжатлар айланишини амалга ошириш режалаштирилди.

Ушбу бадада ҳар қандай ҳўжалик судига келиб тушган даъво аризалари, аризалар ва бошқа турдаги муурожаатлар, тайинланган ишлар рўйхати, судьялар иш ҳажмини кўриб туриш, керак бўлса ҳўжалик ишлари бўйича зарур барча

**Ҳалим НАЗАРОВ,**  
Бош прокуратура бўлим  
катта прокурори

маълумотларни олиш имкони мавжуд. Эндиликда судьялар ўз хонасидан туриб локал тармоқ асосида суд девонхонаси томонидан қабул қилиб олинган даъво аризаларига иш рақамларини олиш, улар бўйича барча маълумотлар киритиш ишларини муорожаатларининг сони, муддатлари ва суд фаолиятига тегишли бошқа барча маълумотлар ўз аксини топиб туради.

Электрон бадада Олий ҳўжалик суди томонидан қуйи ҳўжалик суди судьяларининг процессуал муддатларга риоя этишлари, ҳўсусан, суд ҳужжатларини жўнатган ёки жўнатмаганликлари, улар кўриб чиқарилган фуқаролар муорожаатларининг сони, муддатлари ва суд фаолиятига тегишли бошқа барча маълумотлар ўз аксини топиб туради.

Ҳўжалик судлари фаолиятига замонавий ахборот-коммуникация технологияларини жорий этишнинг бундан кейинги босқичида халқаро тажрибага таянган ҳолда, электрон суд жараёнини, шу жумладан, суд жараёнларини видео-аудио қайд этиш, шунингдек суд жараёнлари стенографиясининг яғини турларини ташкил этишда муҳим вазифалардан бири сифатида қаралмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, ҳўжалик судлари фаолиятига татбиқ этиб борилаётган замонавий ахборот-коммуникация технологиялари суд-хуқуқ тизимини янада демократлаштириш, одил судлов фаолиятининг сифат ва самардорлигини ошириш баробарида, тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва манфаатларини янада ишончли ҳимоя қилиш, уларнинг суд орқали ҳўжмаюлган ҳуқуқларини тўла таъминлаш, қўлай ишбилармонлик муҳитини яратишда мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилади.

## Корпоратив низолар ва уларни ҳал этишнинг айрим хўсусиятлари

Ўзбекистон Республикасининг мустақилликка эришиши, бозор иқтисодиётига ўтиши ҳамда глобаллашув жараёнига тобора чуқурроқ кириб бориши мамлакатда ишбилармонлик муҳитини яхшилаш, корпоратив муносабатларни тартибга солишни тақозо этади. Шу сабабли ушбу йўналишда тизимли ислохотлар амалга ошириб келинмоқда.

Жумладан, тадбиркорлик фаолиятини тартибга солиш, тадбиркорларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, корпоратив муносабатларни тартибга солишнинг самарали механизмини яратишга қаратилган бир қанча қонун ҳужжатлари қабул қилинди.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси "Кооперация

тўғрисида"ги, "Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги, "Ҳўжалик ширкатлари тўғрисида"ги, "Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулияти жамиятлар тўғрисида"ги Қонунлар шулар жумласидадир.

"Корпоратив низолар" атамаси кўпгина бошқа мамлакатлар сингари бизда ҳам борган сари кенг қўлла-

нилмоқда. Бу ҳўлат асосан қонун талабларининг бузилиши ва нафақат миноритар, балки барча акциядорлар ҳуқуқ ва қонуний манфаатларининг чекланишидан келиб чиқади. Ишда бу турли хилдаги низолар, акциядорлар ва инвесторларнинг тўқнашувлари, юридик шахс сифатида акциядорлик жамиятига нисбатан даъволар каби кўринишларда намўён бўлади.

Таъкидлаш керакки, қонун ҳужжатларида корпоратив низолар тушунчаси, уларнинг мазмуни аниқ кўрсатилмаган. Шунингдек, айрим ҳуқуқшунос олимларнинг тадиқот ҳамда илмий ишларида бундай низоларга тушунча беришда турлича ёндашилган.

**А.ОМОНОВ,**  
Тошкент шаҳар ҳўжалик суди судьяси  
**Ф.НАЙИМОВ,**  
ТДЮУ 2-босқим магистранти

Фикримизча, корпоратив низолар бу — тижорат ва тижоратчи бўлмаган ташкилотларни, улар ҳамда яқна тартибдаги тадбиркорларни бириктирувчи уюшмаларни (иттифоқ) ташкил этиш, уларни бошқариш ҳамда уларнинг фаолиятида иштирок этиш жараёнида вужудга келади, меҳнат низоларидан ташқари, барча низолар ҳисобланади.

/Давоми 10-бетда/



# Олов ичида қолган

## одам

**Алишер СУЛТАНОВ,**  
Бохоро прокуратура бошқарма  
АМИБ катта терговчиси

неча фурсат ётгандан сўнг, унда тириклик аломатлари сезилмай қолади. Шундан бўйича Самарқанд вилоят судида атрофлича кўриб чиқилди. Қонунларимизни четга сурган ҳолда, ўзини "шер" билиб, бир инсоннинг ўлимига сабабчи бўлган Н.Холов суд ҳукми билан 18 йилга озодликдан маҳрум қилинди.

Нурбой Холовга ўхшаган маънавият кўчасидан ўтмаган кимсалар, одам ўлдириб нимага эришди? Қолаверса, арзимаган пулни деб бировни ўлдириш, кўлини қонга ботириш эсхули одамнинг ишимми?..

Яна шуни таъкидлаш керакки, ичкилик одамни ҳар макомга йўрғалатади. Унинг таъсирига тушмаслиги учун эса бу балодан узокроқ юриш керак.

Ичкилик жиноятларнинг дояси сифатида "таъриф"ланиши бежиз эмас. Спиртли ичимлик таъсиридан маст бўлган инсон ўзини идрок этиш хусусиятидан маҳрум бўлиб, "устига миниб олган шайтон юганини қайси томонга бурса, уша ёққа кетаверади". Энг ачинарлиси, баъзилар ичкилик таъсиридан жиноятга қўл уриб, кейин афсус-надомат чекиб ўтиришади.

кай учраган танишларини етаклаб, Ш.Шириновнинг уйига боради. "Гумонланувчи"ни ҳовлисидан кўчага судраб олиб чиққан Н.Холов уни уриб-тепиб, пулни қаерга қўйганлигини сўрайди. Шарип пулни олганлигини такрор ва такрор айтса-да, ичкилик таъсиридан ўзини бошқара олмаётган Нурбой уни қийноққа солаверади. Агар ўғирликни бўйнига олмаса, оёқ-қўлини боғлаб ёқиб юбориш билан кўрқитади. Бироқ Ш.Ширинов пулни олмаганлигини такрорлайверади. Юқорида таъкидлаганимиздек, охир-оқибат мастлик ўз кучини кўрсатади. Н.Холов ўғирликда гумон қилинаётган Шарипнинг қўлларини даврахта боғлаб, тагига ўтин қўяди ва ёқиб юборади. Натижада Ш.Ширинов оғир тан жароҳат олиб, ерга йиқилади. Ушбу жанжалдан хабар топган жабрланувчининг ўғли отасини кутқариш учун воқеа жойига етиб келганида эса Н.Холов уни ҳам ўлдириш билан кўрқитиб, ҳайдаб юборади.

— Бу ифлос қилмиши учун жазосини олаятми. У шундай тарзда ўлади, — дея ёрдамга келганларни Ш.Шириновнинг олдиға яқинлаштирмайди.

Агар Н.Холов ичкилик таъсирида бўлмаганида, балки бу масалага ички ишлар идорасига ариза билан мурожаат қилиб, оидинлик киритиб олган бўлармиди?!

Шу тариха Ш.Ширинов бир

Ана шундай вазиятга тушиб қолган, яъни мастликда жиноятга қўл урган Нурбой Холов (исм-фамилиялар ўзгартirilган) умрининг каттагина қисмини панжара ортида ўтказишга маҳкум этилди. Негаки, у ичкилик таъсирида бир инсоннинг ҳаётдан бевақт кўз юмишига сабабчи бўлди.

Ўтган йилнинг май ойида Н.Холов Самарқанд вилояти Иштихон туманида жойлашган уйдаги дўкonda тушликкача савдо қилади. Сотувдан тушган 300 минг сўм пуллари санагач, у тахлам қилиб, дўкonda қолдиради-да, майшат қилиш учун ошналари-нинг ёнига йўл олади. У таниши Мансурнинг уйига бориб, бир шиша ароқни "майдалаб"

улфатчилик қилади. Икки оғайни ичкилик таъсиридан ширакайф бўлиб ўтиришганда, Нурбойнинг хотини Барчин кўнғироқ қилади.

— Дадаси, дўкondaги пуллари қаерга қўйгансиз, топ олмаялман.

Пулни эшитган Н.Холов дорҳол хушёр тортади ва дўкondaги пештахта устида турган қутичага солиб қўйганини айтади.

— Ўзингиз келиб қаранг, қутича бўш, пул йўқ, — дейди Барчин.

Савдодан тушган пуллар йўқлигини эшитган Нурбой таниши билан шоша-пиша хайрлашиб, уйига етиб келади. Пуллари қимдир ўғирлаб чиқиб кетган, деган хаёлга боради. Кўчадаги одамлардан бу

ҳақда сўраб-суриштиради. Ўзича тахминлар қилади. Бироқ ичимлик таъсиридаги бу инсон тўғри фикр юритишдан йирок эди. Шу орада таниши Санжар Туроповни кўриб қолади ва уни саволга тутаяди. Боиси, С.Туропов бир неча кун аввал ундан олган қарзини шу кунчи олиб келгандан сўнг, пуллари йўқолган эди. Хуллас, С.Туропов йўлда келаётганида фуқаро Шарип Шириновнинг дўкondaдан чиқиб келаётганини, салом-алиқдан сўнг унга 50 минг сўм берганлигини, шу пулнинг 45 минг сўмини эса Нурбойнинг хотиниға қарзи эвазига ташлаб чиқганини айтади.

— Демак ўғри топилди, Шарипни топш керак, — дейди Н.Холов.

Шундан сўнг, у йўл-йўла-

Рўзгорини тўқис қилиш, фарзандалари эҳтиёжини қондириш учун ҳалол меҳнат қилган киши ҳаётта завқланиб яшайди. Аммо шундай тоифа инсонлар бўладики, улар тинч ва хотиржам яшаш ўрнига, жиноятга қўл уриб, беҳаловат умр ўтказишни афзал қўрадилар. Бундайларнинг фаолияти ноқонуний савдо, аллов ҳамда фириблан иборатаир.

Россияда ишлаб, депортация бўлиб қайтиб келганларнинг айримлари қандай йўл билан бўлмасин, яна ортга қайтиш ҳаракатиға тушади. Улар фарзандлари тарбияси, олиаси муаммоларини ҳал қилишдан кўра, бегона юртда пул топишни афзал биладилар.

Айнан шундай истаги бор бир гуруҳ шахслар одамлар ишончига кириб, алдашни касб қилиб олган жиноятчилар тузоғига илинишди.

"Кўр кўрни қоронғуда топади", дейишади. Бу бежиз айтилмаган. Фикри, дунёқароши бир-бирига яқин кишилар ҳатто жиноят йўлида ҳам бирлашадилар. Ўз автобуси билан Россияга одам ташиб юрган Алишер Раупов муқаддам бир неча марта судланган бўлишиға қарамай, тавбасига таянмаганлар сирасига қиради. Нима ҳам дердик?! "Ийқилган курашға тўямас экан" да! Унинг жинойи шериклари Равшан Қодиров ҳам ҳассасини такрор йўқотганлардан. Содик Отабоевнинг таржимаи ҳолида улардан фарқли ўлароқ, олий маълумотли деган ёзув бор. Жинойи гуруҳининг яна бир аъзоси Баҳоидир Ўринов эса олий маълумотли бўлиши билан бир қаторда, ҳуқуқ-тартибот идораси ходими ҳам. Акбарбек Нуруллаев "боши айлануб", жинойи тўдаға кирган бўлса керак, асли қашқадарёлик бўлган Гуландон Хуррамова эса муқаддам бир эмас, бир неча марта судланган бўлиб, жинойи гуруҳда ўзига яраша ўрин эгаллаган.

2015 йил 27 май куни фуқаро Р.Тўраев таниш-билишлари орқали

# Қилмиши панд берди

Алишер Рауповни топганида, нажоткорини учратгандек жовдираб, унинг оғзига тикилди.

— Депортингизни бекор қилиш икки қарра икки, дегандек иш. Фақат бунақа ишлар харахатсиз бўлмайди, — деди А.Раупов олдида ўтирган шеригига яширинча кўз қириб.

— Ака, мен ҳам шароитни тушунадиганларданман. Қанча билан иш битади, шуни айтинг, — Р.Тўраев томок қириб қўйди.

— 1500 доллар. Биз ҳам ишимизни битирадиганларға ҳақ чиқарамиз, — деб қўшиб қўйди ҳамсуҳбатининг юзидиға норозиликни пайқаган Алишер.

Нафсининг ҳийласига учган А.Раупов 500 АҚШ доллари пулни айтилган манзил, келишилган вақтда Р.Тўраевдан олади.

Равшан Қодиров ҳамда Содик Отабоевлар ҳам пул топишининг шундай "усули"дан анча "ўсули"лиги босис, фуқаро Ж.Отамуродовни осонгина алдашди.

— Россияға кириш тақиқланган, биласиз. Аммо ишончли одамларимиз бор. Улар туну кун ишлашади.

— Менға ёрдам берсанглр, яна бир бориб, уч-тўрт танга ишлаб келмоқчи эдим. Биламан "мушук текинга..."

— Ана, ақлли одамнинг садағаси кетсанг арзийди, — Равшан Қодиров ишнинг енгил кечилиши йўламаганини билдирмай мақсадаға ўтди. — 1500 "кўк" идан.

Ж.Отамуродов изгирилларда ишлаб топил келган 1500 АҚШ долларини ўз қўллари билан фирибгарларға тақдим

этганида 2014 йилнинг апрель ойи эди.

Жинойи ҳаракатларини кўркмай давом эттирган Р.Қодиров ҳамда С.Отабоев 2014 йилнинг июль ойига келиб, фуқаро Лола Хайруллаевани Россияға қайта юборишининг бошқача йўлини қўлашди. Вобент туман ФХДЭ бўлимиға бориб, Хайруллаева Лола Ҳожимуродовна номиға олинган гувоҳнома Хайруллаева Лолаҳон Ҳожимуродовна деб ўзгартрилди ва янги паспорт олинди. Эвазига 1300 АҚШ доллари қўлга киритилди.



Қоракўл туман ФХДЭ орқали фуқаро Бозоркул Холмуродовнинг номини Бозоржон, деб ўзгартариб, ундан 1100 АҚШ доллари олишади. Пешкў туман ФХДЭ бўлими ходимлари эса Хусаинова Махсума Юсуповна нима учун Хусаинова Махсумабону Юсуп қизига ўзгартрилганлигини балки суриштиришмагандир, бироқ фирибгарлар шу ишлари учун М.Хусаиновадан 600 АҚШ доллари "ишлаб" олишган.

Кўп ўтмай гуруҳға янги аъзоларнинг

**Анвар АСАДОВ,**  
Бухоро вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси,  
**Моҳира ШАКАРОВА,**  
«Нуқад»

келиб қўшилиши натижасида тўда фаолияти янада мустаҳкамланади. Жумладан, Бухоро шаҳар ички ишлар идораларида ишлаган Б.Ўринов жинойи шериклари билан фуқаро С.Фозиловни депортация қилганлигини билса-да, паспортини янгилаб, Россия Федерациясига қузаатиш эвазига 1200 АҚШ доллари олади.

2015 йил май ойларида Р.Қодиров телефон орқали танишган, депортация қилинган "мижоз"ларини, яъни А.Фозилов ҳамда Ш.Ражабовларни келишилганидек, Бухоро шаҳридаги "Мафтун" кафеси олдида кутиб турарди. Улардан жинойи шериги А.Раупов нақд 3000 АҚШ доллари олишини ташинлаганди. Аммо бу улар учун пушаймонликка олиб келадиган сўнгги бекат бўлди. Худди шу кун Б.Ўринов қариндоши К.Ўриновдан жинойи шериклари ҳам-товқоқлида 2000 АҚШ доллари бўлиб олишади. Бирок уларға ушбу пуллар бор юрмади. Фирибгарлик ортидан кун кечараётган бу кимсалар ҳам "Нури гавҳар" озиқ-овқат дўкони олдида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан қўлга олинди.

А.Нуруллаев ҳамда Г.Хуррамовалар эса Бухоро шаҳридаги "Шарқ" автостанциясида жиноят устида ушландилар.

Жиноят ишлари бўйича Бухоро вилоят судининг ҳукми билан судланувчиларға тегишли жазо тайинланди.





# Инсонпарварлик ва бағрикенглик тамойили, жиноят содир этган шахсларга нисбатан кечиримли бўлиш мақсади мужассамлар.

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда суҳуқуқ тизими либераллаштирилиб, фуқароларнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ҳамда маданий ҳуқуқ ва эркинликлари тўлақонли ҳимоя қилинмоқда. Бунинг жиноят қонунчилигини эркинлаштиришга қаратилган чора-тадбирларда яққол кўриш мумкин. Тизимда амалга оширилган ислохотлар замирида инсонпарварлик ва бағрикенглик тамойили, жиноят содир этган шахсларга нисбатан кечиримли бўлиш мақсади мужассамлар.

Ўзбекистон Республикаси Президентини тақдирномасига мувофиқ Олий Мажлис Сенати томонидан қабул қилинадиган амнистия актини инсонпарварликнинг ёрқин намунаси дейиш мумкин.

Маълумки, амнистия туфайли айрим шахслар жазодан озод қилинади, жиноят иши тугатилди ёки жазоси энгиллаштирилади. Яъни давлатимиз томонидан хато қилган ёки қилмишидан пушаймон бўлган шахслар кечирилади, уларга ҳаётларини тўғри йўлга солиш учун имкон берилди.

Мазкур ҳужжат нафақат демократик давлат ва фуқаролик жамиятининг устувор тамойилларини, балки халқимиз минг йиллардан буён асраб-авайлаб келётган қадриятларини, бағрикенглик ва муруват каби олий қишлоқларни ҳам ифодалайди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ўтган йил 3-4 декабрь кунлари бўлиб ўтган яъни мажлисида мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий-маънавий ҳаётида муҳим ўрин тутувчи

қатор ҳужжатлар қабул қилинди. Улардан бири давлатимиз раҳбари томонидан тақдим этилган ҳамда суд-ҳуқуқ соҳасида ўтказилаётган либераллаштириш жараёнининг узвий қисми сифатида баҳоланган Олий Мажлис Сенатининг "Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг йигирма уч йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қароридир.

Ун банддан иборат ушбу Қарорнинг 1-бандида аёллар, жиноят содир этган вақтда 18 ёшга тўлмаган шахслар, 60 ёшдан ошган эркаклар, чет давлатлар фуқаролари, I ва II гуруҳ ногиронлари, шунингдек ушбу Қарор кучга киргунга қадар бир йил ичида қонунда белгиланган тартибда жазони ўташга тўсқинлик қиладиган оғир касалликларга чалинган, деб топишган шахслар, 2-бандида эҳтиётсизлик орқасида жиноят содир этган шахслар, ижтимоий ҳавфи катта бўлмаган ёки унча оғир бўлмаган жиноятларни қасдан содир этганлиги учун биринчи марта ҳукм қилинган шахслар, 3-бандида эса озодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қили-

ниб, ўталмай қолган жазо муддати икки йил-у олти ойдан кўп бўлмаган, ҳукми ушбу амнистия тўғрисидаги Қарор эълон қилинган кунга қадар қонуний кучга кирган маҳкумлар жазодан озод қилиниши белгилаб қўйилган.

Шу билан бирга, озодликдан маҳрум қилиш жазосига ҳукм қилиниб, ушбу Қарор эълон қилинган кунга ўталмай қолган жазо муддати уч йил-у олти ойдан кам бўлган шахслар манзил-колониаларга ўтказилиши кўрсатиб ўтилган.

Шунингдек, қарорда унинг амал қилиши узок муддатга ёки умрбод озодликдан маҳрум қилишга ҳукм қилинган, ўта хавфли рецидивист деб топишган, тақчиланган ташкилотлар фаолиятида иштирок этган, улар таркибда тинчлик ва хавфсизликка қарши ёки жамоат хавфсизлигига қарши жиноятлар содир этган, жинорий уюшма таркибда жиноят содир этган, жазони ўташ тартибини муназаам равишда бузаяётган, афв этиши ёки амнистия тартибда илгари жинорий жавобгарликдан ёки жазодан озод қилинган ва яна қасдан жиноят содир этган шахсларга, ўлим жазоси афв этиш тартибда озодликдан маҳрум қилиш тартибидидаги жазога алмаштирилган шахсларга татбиқ этилмаслиги қайд этилган.

Қарорда унинг тегишли бандлари айрим жиноятларни содир этган шахсларга нисбатан татбиқ этилмаслигига доир

алоҳида қоидалар белгиланган.

Хусусан, мазкур қарорнинг 1-банди Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 104-моддаси учинчи қисми "д" бандида кўрсатилган (жабрланувчининг ўлимига сабаб бўлган қасдан баданга оғир шикаст етказиш) жиноятини, шунингдек ўта оғир жиноятларни содир этган шахсларга қўлланилмайди.

Ёки Қарорнинг 3-банди Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 97-моддасида (қасдан одам ўлдириш) ва 104-моддаси учинчи қисми "д" бандида кўрсатилган жиноятларни содир этган шахсларга, 1-3 ва 5-бандлар эса Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 167 (ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-торож қилиш), 168- (фирибгарлик) моддаларида назарда тутилган жиноятларни содир этиб, етказилган моддий зарарни тўлиқ қопламаган шахсларга татбиқ этилмаслиги кўрсатиб ўтилди.

Бундан ташқари, мазкур қарорнинг 7-бандида асосий жазодан озод қилинган маҳкумлар қўшимча жазолардан озод қилинмаслиги белгиланган.

Мазкур амнистия акти унинг Жиноят кодекси 167-моддасида назарда тутилган жиноятни содир этиб, етказилган моддий зарарни тўлиқ қопламаган шахсларга нисбатан қўлланилмаслиги, шунингдек амнистия асосида озод қилинмайдиган маҳкумларнинг ўталмай қолган жазо муддатини қисқартириш

Шухрат ЗОIROB,  
Бухоро ҳарбий прокурори

тарзидаги нормалар назарда тутилмаганлиги билан аввалгилардан ажралиб туради.

Хулоса ўрнида айтганда, амнистия акти, у чиқарилгунга қадар содир этилган жиноятларга нисбатан татбиқ этилади. Амнистия акти узоққа қўзилган жиноятлар содир этган шахсларга нисбатан, агар жиноятнинг узлуксиз таркибини ташкил этувчи барча ҳаракатлар амнистия акти кучга киргунга қадар амалга оширилган бўлса, татбиқ этилади. Амнистия актига асосан шахснинг жавобгарликдан ёки жазодан озод этилиши унинг жиноятни эмас, балки ўзининг давлат томонида кечирилишидир.

Амнистия ҳақидаги акт у ёки бу жиноят учун жавобгарликни белгилаш ҳақидаги қонунни, шунингдек, суднинг маълум бир иш юзасидан чиқарган ҳукмининг ўзгартирмайди ёки бекор қилмайди. Амнистия актига асосан айбдор шахснинг суд томонида озод этилиши ёки ҳукм билан тайин этилган жазоси энгилроқ жазога алмаштирилиши каби ҳолатлар замирида шахснинг ўз қилмишидан тўғри хулоса чиқариб, ахлоқан тузаилиш йўлига кириши ва бундан кейин жиноятга қўл урмаглигига эришишда ифодаланадиган халқимизга ҳос кечиримлик, инсонпарварлик ҳамда бағрикенглик намуналари мужассамдир.

## Корпоратив низолар ва уларни ҳал этишнинг айрим хусусиятлари

(Давоми. Бошланғич 7-бетда)

Реал корпоратив низоларнинг нисбатан муҳим сабаблари бўлиб қуйидагилар ҳисобланади: жамиятнинг таъсис ҳужжатлари (уставлар, таъсис шартномалари каби); акциядорлар умумий йиғилишлари ва уларнинг бошқарув органларига сайловларни ўтказишга тайёргарлик ва уни ўтказиш; устас капиталли; қимматли қоғозлар эмиссияси; қимматли қоғоз эгалари реестри; қимматли қоғозлар муомаласи; акциядорларнинг бир қанча турлари бўйича дивидендларни аниқлаш ва уларни тўлаш тартиби; маълумотни ошқор этиш; йирик ва манфаатли битимларни тузиш; корпоратив ташкилотларнинг фаолияти юзасидан бошқарув органлари ваколатлари; монополияга қарши тадбирлар; хорижий акциядорлар ва инвесторларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари ҳамда қимматли қоғозлар, дивиденд қабулларига нисбатан мерос масалаларига таллуқли қонунчилик нормаларининг бузилиши.

Корпоратив муносабатлардан келиб чикувчи низоларнинг қўпайиб бораётганлиги сабабли уларни қонуний ҳал қилиш муаммоси долзарб ва зифалардан бирига айланмоқда. Шунинг учун корпоратив низолар қонун чиқарувчи органларнинг ҳам, суд ҳокимиятининг ҳам диққат марказидаги масалалар.

Ҳар қандай низонинг моҳиятини томонлар ўртасида келишувнинг йўқлиги сифатида таърифлаш мумкин. Корпоратив муносабатлар субъектлари ўртасида манфаатлар мувозаанатининг йўқлиги корпоратив низоларга сабаб бўлиши мумкин.

Корпоратив низолар деганда, жамият акциядорлари, жамият акциядорлари ва менежерлари, инвесторлар

(потенциал акциядорлар) ва жамият ўртасида вужудга келадиган, қуйидаги оқибатлардан бирига олиб келадиган келишмовчиликлар ва тортишувлар тушунилади:

- амалдаги қонунчилик меъёрлари, жамият низоми ёки ички ҳужжатлари, акциядорлар ёки уларнинг гуруҳлари ҳуқуқларининг бузилиши;
- жамият ва унинг бошқарув органларига қабул қилинган қарорлар бўйича даъволар;
- амалдаги бошқарув органлари ваколатларини муддатидан олдин тўхтатиш;
- акциядорлар таркибидидаги жиддий ўзгаришлар.

Бугунги кун иқтисодиётида корпоратив муносабатлар субъектлари ўртасида вужудга келадиган жиддий қарама-қаршиликлар ва ихтилофлар мамлакатда ишлаб чиқаришнинг ривожланишига, инвестициялар оқинининг кириб келишига тўсқинлик қилади.

Айрим адабиётларда корпоративлар фаолиятининг ўзига хос жиҳатлари туфайли низолар вужудга келиши учун қуйидаги сабаблар кўрсатиб ўтилади:

- акциядорлик мулкда иштирок этиш учун кенг имкониятлар капиталларнинг мураккаб тарзда чиғаллашиб кетиши ва манфаатдор томонлар доирасининг доимий бўлмаслиги;
- мулкни бошқарувдан ажратиш (қарор қабул қилиш ва таваккал қилиш функцияларининг тақсимланиши) ва назорат функциясининг таваккал қилмайдиган ҳамда бошқарувда иштирок этиладиган шахслар томонидан амалга ошириладиган алоҳида бир функцияга ажратилиши корпорация фаолияти натижаларидан манфаатдор бўлган турли шахслар ўртасида манфаатлар жоғаросининг юзага келиши.

Барча низолар хилма-хиллигини куйидаги тўрт турга ажратиш мумкин:

йирик (мажоритар) ва майда (миноритар) акциядорлар муносабатлари низо-си; ички акциядорлар (инсайдер) ва ташқи акциядорлар (аутсайдер) низо-си; менежмент (акцияларсиз ёки акциялар кичик пакетига эга) ва акциядорлар низо-си ҳамда четдан "нодўстона қўшиб олиш ташаббускорлари" тарафдорлари ва акциядорлар низо-си.

Корпоратив низолар мураккаб низо-лар ҳисобланади. Чунки одатда бундай низоларда ҳуқуқ ва мажбуриятларга таъсир қиладиган шахслар доираси кенг бўлади. Корпоратив низо-ларнинг субъектлари ҳам юридик, ҳам жисмоний шахслар бўлиши мумкин. Шу сабабли бундай тоифадаги низо-ларни қиришда одил судловнинг асосий вазифаси ҳуқуқ ва манфаатларига таъсир қиладиган барча шахсларга суд орқали ҳимояланиш ҳуқуқини таъминлаш ҳамда низоларни тез ва самарали ҳал қилиш ҳисобланади.

Корпоратив низоларнинг яна бир хусусияти шундан иборатки, улар ҳам фуқаролик-ҳуқуқий муносабатлардан, ҳам оммавий-ҳуқуқий муносабатлардан вужудга келиши мумкин.

Корпоратив низоларнинг иқтисодиёт соҳасида вужудга келиши сабабли Ўзбекистон Республикасининг 2013 йил 30 апрелдаги "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонун билан Ўзбекистон Республикаси Ҳўжалик-процессуал кодексида қўшимча ва ўзгариштирилган киритилиб, корпоратив низо-ларнинг асосий қисми, яъни иштирокчилар ўртасида, иштирокчилар билан ҳўжалик ширкатлари ва жамиятлари ўртасида, шу жумладан, акциядорлар ўртасида, акциядор билан акциядорлик жамияти ўртасида ҳўжалик ширкатлари ва жамиятлари фаолиятдан келиб чиқадиган низоларга доир иш-

ларгина ҳўжалик судига таллуқлилиги белгиланган эди.

Мамлакатимизда сўнгги йилларда замонавий корпоратив бошқарув усулларини жорий қилиш масаласига катта эътибор қаратилмоқда. Бу эса ўз навбатида, корпоратив низо-ларнинг тез ҳамда сифатли ҳал этили-шини тақозо этади.

Шу сабабли 2015 йил 20 август кунин қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳуж-жатларига хусусий мулкни, тадбир-корлик субъектларини ишончли ҳимоя қилишни янада кучайтиришга, уларни жадал ривожлантириш йўлидаги тўсикларни бартараф этишга қаратилган ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонун билан Ҳўжалик процессуал кодекси 23-моддаси биринчи қис-мининг 4-бандига ўзгариштириш кири-тилиб, эндиликда меҳнат низо-ларида ташқари барча корпоратив низо-лар ҳўжалик судлари судловига тал-луқли бўлди. Шунингдек, кодекс-га "Корпоратив низолар бўйича иш юриштиш" деб номланган 20<sup>4</sup>-боб ки-ритилиб, корпоратив низоларнинг ҳўжалик судлари томонидан қўри-шнинг процессуал жиҳатлари белги-ланди.

Хулоса қилиб айтганда, Ўзбекистон тобора жаҳон интеграциясига кириб бораётган бир вақтда, мамлакатимиз-да хусусий мулкни, тадбиркорликни қўллаб-қувватловчи, уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини мустаҳ-камловчи, шу билан бирга, корпоратив бошқарувини ривожлантириш, кор-поратив низоларни ҳал этиш меха-низмининг янада такомиллаштириш ва бунда акциядорлар ҳуқуқлари ҳимоя-сини кучайтириш борасида муҳим қонун ҳужжатлари қабул қилинмоқ-даки, шўбҳасиз, улар соҳа ривожига ўз хиссасини қўшади.

**Солиқ қонунчилиги соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар мамлакатимизда тадбиркорлик фаолияти учун қўлай шарт-шароитлар яратишга, ишбилармонлик муҳитини яхшилашга, айниқса, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга кенг йўл очмоқда.**

Тадбир

## Солиқ қонунчилигидаги ўзгариш ва янгиликлар

Гули ҲОЖИБОЕВА,  
«Нуқид»

Пойтахтимиздаги “Ўзэкспомарказ” миллий кўрғазмалар мажмуасида жорий йилнинг 12-16 январь кунлари Давлат солиқ қўмитаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 22 декабрдаги “Ўзбекистон Республикасининг 2015 йилги асосий макроектисодий кўрсаткичлари прогнози ва Давлат бюджети параметрлари тўғрисида”ги Қарори ҳамда 2016 йилда солиқ қонунчилигида киритилган ўзгаришлар ва янгиликларни солиқ тўловчиларга етказиш мақсадида кўрғазмалар семинар ташкил этилди.

Семинарда юртимизда тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш, аҳолининг реал даромадларини ошириш мақсадида қатор солиқ ва мажбурий тўловларнинг ставкалари, шунингдек, қонун ҳужжатлари асосан берилган имтиёзлар мuddати ўзгаририлганлиги хусусида маърузалар тингилди.

Жумладан, микрофирмалар ва кичик корхоналар учун ягона солиқ тўлови ставкаси 2015 йилдаги 6 фоиздан 1 фоизли пунктга пайсантирилди, 5 фоизли қилиб белгиланди.

Божхона расмийлаштируви бўйича хизматлар кўрсатувчи юридик шахслар (божхона брокерлари) учун ягона солиқ тўлови ставкаси 1 фоизли пунктга пайсантирилди, 5 фоиз қилиб белгиланди.

Шу билан бирга, 2016 йилдан бошлаб мобил алоқа хизматларини кўрсатувчи юридик шахслар (уяли алоқа компаниялари) учун фойда солигини рентабеллик даражасидан келиб чиқиб тўлаш, яъни рентабеллик даражаси 20 фоизгача бўлганда — 7,5 фоиз ставкада, рентабеллик даражаси 20 фоиздан юқори бўлган фойда суммасига — 50 фоиз ставкада солиқ тўлаш белгиланди.

Тадбиркорлик фаолиятини молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида, но-озик-овкат истеъмол товарлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган корхоналар учун фойда солиғи, мол-мулк солиғи, микрофирмалар ва кичик корхоналар учун ягона солиқ тўлови ҳамда Республика йўл жамғармасига мажбурий ажратмалар тўлашдан озод этиш тарзидagi имтиёزلарнинг мuddати 2018 йилнинг 1 январига қадар узайтирилди. Бундан ташқари, тўқимачилик саноати корхоналари учун мол-мулк солиғи тўлашдан озод этиш бўйича берилган имтиёзнинг мuddати ҳам 2018 йилнинг 1 январига қадар узайтирилди.

Қонунчилик киритилган ўзгаришларга мувофиқ, автомобиль транспортли соҳасида фаолият юритувчи кичик корхоналар ходимлари сонини 25 тадан 50 тагача оширган ҳолда кичик бизнес субъектларида берилган имтиёз ва энгилликлардан фойдаланиш ҳуқуқи берилди.

Фаолиятни юритиш жойидан қатъи назар бензин, дизель ёқилғиси ва суюлтирилган газ, шунингдек, алкоголь ва тамаки маҳсулотларини сотувчи корхоналар учун 2016 йилдан бошлаб ягона солиқ тўлови ставкаси унификация қилиниб, товар айланмасига нисбатан 4 фоиз микдорда белгиланди. Жорий йилнинг 1 январидан бошлаб норуда қурилиш материалларига (цемент, оҳак, гипс ва бошқа маҳсулотлар хомашёси) ер қаъридан фойдаланганлик учун солиқ ставкалари бирхиллаштирилиб, ягона 5 фоизлик ставка белгиланди. Кириш қилинмаган товарлар учун қўлланиладиган молиявий жарима, 2016 йил 1 январдан бошлаб, ушбу кириш қилинмаган товарлар суммасининг 100 фоизи ўрнига 20 фоизи микдорда ундирилиши белгиланди, яъни 5 баробарга камайтирилди.

Жисмоний шахслар даромадларига солиқ юқини пайсантириш мақсадида 2016 йилнинг 1 январдан бошлаб жисмоний шахслардан олинмаган даромад солиғи ставкасининг иккинчи шкаласи (энг кам иш ҳақининг бир барабардан беш барабаригача микдорда) 2015 йилдаги 8,5 фоиздан 1 фоизли пунктга камайтирилиб, 7,5 фоиз қилиб белгиланди. Шу жумладан, жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқнинг амалдаги ставкаси 15 фоизга индексация қилинди ва солиқнинг асосий ставкаси мол-мулкнинг инвентаризация қийматига нисбатан 1,5 фоиз микдорда белгиланди.

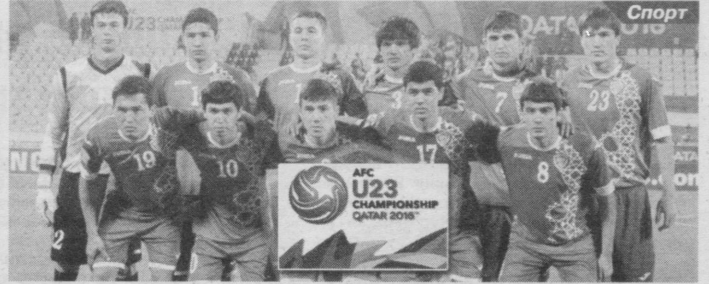
Якка тартибдаги тадбиркорларнинг фаолият турлари бўйича қатъий белгиланган солиқ ставкалари 2015 йил даражасида ўзгаришсиз қолдирилди.

Тадбир давомида солиқ маъмуричилиги тоқимлаштириш мақсадида 2015 йил 31 декабрдаги Ўзбекистон Республикасининг “Солиқ ва бюджет сиёсатининг 2016 йилга мўлжалланган асосий йўналишлари қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодексига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Қонуни билан Солиқ кодексининг 39 та моддасига ўзгариш ва қўшимчалар киритилганлиги хусусида маълумот берилди. Жумладан, жисмоний шахсларга мол-мулк солиғи ва ер солиғини тўлаш учун хабарномани уларга берилганлигини тасдиқлаган ҳолда топширилиши билан бир вақтнинг ўзида тўлов хабарномаси, солиқни тўлаб бериш тўғрисидаги талабнома вазифасини ҳам бажариши белгиланди.

Давлат солиқ хизмати органига камерал назорат натижалари бўйича аниқланган тафовутлар асосларини ёқуд аниқлаштирилган солиқ ҳисоботини тақдим этмаган солиқ тўловчиларнинг ҳисобварақлари бўйича операцияларни тўхтатиб туриш юзасидан судга ариза билан муурожаат этиш ҳуқуқи белгиланганлиги тўғрисида маълумот берилди.

Семинарда маърузачилар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 24 апрелдаги Фармони билан акциядорлик жамиятлари бошқарув ходимлари сифатида жалб қилинган ҳорижий мутахассисларни рақбатлантириш бўйича берилган солиқ имтиёзларининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш мақсадида 2015 йил 29 декабрдаги “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги Қонуни билан Солиқ кодексига киритилган ўзгариш ва қўшимчаларга мувофиқ акциядорлик жамиятлари бошқарув ходимлари сифатида жалб қилинган ҳорижий мутахассисларнинг олган даромадлари жисмоний шахслардан олинмаган даромад солиғидан озод этилганлигини алоҳида таъкидлаб ўтишди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати ва Қонунчилик палатаси, Молия вазирлиги ҳамда бошқа мутасадди вазирлик, идоралар масъули ходимлари иштирок этган кўрғазмалар семинарда Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида фаолият юритувчи тадбиркорлик субъектлари вакиллари томонидан берилган саволларга мутасадди ходимлар томонидан батафсил жавоблар берилди. Тадбирда шунингдек, солиқ мажбуриятларини ўз вақтида адо этиб келаётган мамлакатимизнинг барча ҳудудлари бўйича тақлиф қилинган намунали солиқ тўловчиларнинг бир гуруҳига Давлат солиқ қўмитасининг фахрий ёрликлари топширилди.



## Бесамар кетган уриниш

Мақсудали ҚАМБАРОВ,  
«Нуқид»

Қатарда лавом эртаётган U-23 ёшлар ўртасидаги Осиё чемпионатида иштирок этган Ўзбекистон олимпия терма жамоаси гуруҳ баҳсидан нарига ўта олмади. Рио-де-Жанейро шаҳрида бўлаётган олимпияда ўйинларига берилаётган йўланма учун курашга киришган Самвел Бабаев шогирдлари Жанубий Корея ва Ироқ олимпия терма жамоаларига мағлуб бўлиб, “қуруқ қўл” билан орта қайтадиган бўлишди.

Аслини олганда, саралаш ўйинларидаёқ барчаси ойдинлашиб қолган эди. Мазкур жамоаси Бахтиёр Ашурматов бош мураббийлигида Бангладешда бўлиб ўтган саралаш баҳсларида Сурия, Хиндистон ва Бангладеш олимпия терма жамоаларига қарши баҳс олиб борган ва ушбу гуруҳда 6 очко билан иккинчи ўринни қўлга киритган эди. Бир қарашда унчалик кучли рақибларга дуч келмаган олимпия терма жамоасини бошқа жамоаларнинг натижасига қўра омади келиб, ҳал қилувчи баҳсларда иштирок этиш имкониятини қўлга киритган эди.

Ушбу муваффақиятсизликдан сўнг мураббийлар штабида ўзгаришлар юз берди. Умуман олганда, охириги вақтларда олимпия терма жамоаси “қўлма-қўл” бўлиб кетди — кетма-кет мураббийлар алмаштирилди. Табиийки, ҳар бир мураббийнинг футболга бўлган муносабати, қарши, фалсафаси ва тактикаси бўлади. Қатарга йўл олишдан бироз олдинроқ эса олимпиячилар Самвел Бабаевга ишониб топширилди. Аммо терма жамоа билан муваффақият қозонаётган мутахассис олимпиячиларимизни мусобақага етарли даражада тайёрлай олмади. Бу ҳолат илк ўйиндаёқ кўзга ташланиб қолди.

Осиё чемпионатининг финал босқичига қўрғиз ташлангандаёқ вакилларимизни олдинда жиддий рақиблар кўтиб тургани аён бўлган эди. Сабаби гуруҳимиздан жой олган Жанубий Корея терма жамоаси олимпияда ўйинларининг доимий иштирокчиси бўлса, ироқликлар мазкур турнирнинг амалдаги чемпиони ҳисобланишарди.

Илк ўйиннинг масъулияти жуда юқорилиги, бунинг устига рақиб Жанубий Корея олимпия терма жамоаси эканлигини ҳисобга олсак, мусобақа вакилларимиз учун жиддий синов билан бошлангани таяин эди. Бу амалда ҳам ўз исботини топди. Дастлабки ўйинда футболчиларимиз корейликларга 2:1 ҳисобда мағлуб бўлишди. Бу ҳолат жамоамизнинг вазифасини янада огирлаштирди. Сабаби ўзингизга аён, вакилларимиз амалдаги чемпионни таслим қилиш ёки қамади дуранг натижа қайд этиб, сўнгги турда Яманни мағлуб этиши, Жанубий Кореяга “мухлислик” қилишларига тўғри келарди.

Ироқ олимпия терма жамоасига қарши кечган учрашув старти Самвел Бабаев шогирдлари учун муваффақиятли бошланди. Уинни бошлаб берган футболчиларимиз бир ўринидаёқ рақиб дарвозасини ишғол этишди. Бирок футболчиларимиз бўлимини омадди бошлаб, омадсиз яқунлашди. Илк сония-

ларда ўз дарвозасидан тўп олиб чиққан ироқликлар ҳужумга зўр беришди ва биринчи бўлимининг 38 ҳамда 44-дақиқаларида гол уриб, галабани ўз томонларига огдириб олишди. Хисобни тенглаштиришга уринган олимпиячиларимиз ўйиннинг 80-дақиқасига келибгина рақиб дарвозаси томон йўл топа олишди. Аммо орадан 4-5 дақиқа ўтар-ўтмас яна Ироқ олимпия терма жамоаси аъзолари ҳисобда олдинга ўтиб олишди. У ёғига ҳеч бўлмаганда ҳисобни тенглаштириш учун футболчиларимизнинг кучлари етмади.

Мана шу учрашуларда футболчиларимизнинг мусобақага бўлган тайёргарлиги етарли эмаслиги яққол кўзга ташланиб қолди. Чунки тўп оширишларда жуда кўплаб хатолар кўзга ташланиб турди. Футболчиларимиз тўпни эгаллади дегунча рақибларига олдириб қўяверилди. Натижа ҳам шунга яраша бўлди. Бундан ташқари, жамоани ўз ортидан эргаштира оладиган етакчи топилмади. Аслини олганда, мазкур жамоада жуда истеъдодли футболчилар ҳам бор эди. Бироқ на Игорь Сергеев, на Жамшид Искандеров ва на Достонбек Ҳамдамов масъулиятни ўз бўйига олиб, жамоани ортидан эргаштира олмади. Шу ўринда бир-икки йил аввал ўзининг аjoyиб плеймейкерлик маҳоратини намойиш қилиб, ақли ва аниқ тўп узатишлари билан футболимизнинг эртанги юлдузи бўлиши мумкин, дея эътироф этилаётган Жамшид Искандеров узоқ вақтнинг жароҳат билан ўтказиб, формага кириб улгурмагани сезилиб турди. Шу сабабли ҳам вакилларимиз майдон марказида рақибларига имкониятни бой бериб қўйишди. Мураббийнинг ҳам хатоси аслида шунда бўлса керак. Турги, Ж.Искандеровнинг маҳоратига ишонами, аммо у узоқ вақтнинг “ўйиндан ташқари ҳолат”да ўтказди. Ақсинча, ўтган мавсумда Тошкентнинг “Локомотив” клубида бошқа бир истеъдод эгаси порлади. Дарҳақиқат, мазкур футболчининг захирада қолдирилгани барча учун тушунарсиз ҳолатга айланди. Ваҳоланки, Икром Алибоев Осиё чемпионлар лигаси, миллий чемпионатимиз ва Ўзбекистон миллий терма жамоаси таркибида Эрон термасига қарши ўтказилган ўртқоқлик ўйинларида ўзининг қандай маҳорат эгаси эканлигини кўрсатиб қўйганди. Шунингдек, Жалолиддин Маширапов ҳам ўтган мавсумда аjoyиб ўйин кўрсатиб, сахоياتи юқорилаб бараётганини исботлаганди. Бирок мураббий Жамшиднинг асосий таркибга лойиқ кўрди. Бундан ташқари, ҳимоя чизимиздаги муаммолар муваффақиятсизликлар сабаби бўлди. Ҳар икки ўйинда ҳам ҳимоячиларимизнинг ишонсиз ҳаракатлари панд берди. Қисқаси, муваффақиятсизликларнинг сабабини қидираман десангиз, етарлики топилди. Факт эса аниқ, бу сафарги уриниш ҳам бесамар кетди.

Гуруҳ баҳсларининг сўнгги турини шунчаки расмийлик учун ўтказишга мажбур бўлган вакилларимиз ҳеч бўлмаганда шу ўйинда галаба қозонишга ҳаракат қилишди ва Яманни 3:1 ҳисобида мағлуб этишди.

### Ўтганларнинг охирати овод бўлсин

Тошкент шаҳар прокуратураси жамоаси шаҳар прокурорининг ёрдамчиси Анастоллий Тажибаевга онаси

**Надежда ПАВЛОВНА**нинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардик билдиради.

Наманган вилоят прокуратураси жамоаси вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи Алишер Усмановга акаси

**Шарифжон УСМАНОВ**нинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

# Йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилиш хавфсизлик гаровидир

Бош прокуратурада Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2015 йил 24 декабрдаги 370-сон Қарори билан янги тахрирда тасдиқланган "Йўл ҳаракати қоидалари"ни ҳамда 2006 йил 2 августдаги "Ўзбекистон Республикасида автомобиль транспорт воситаларини ва шаҳар электр транспорт воситаларини бошқариш ҳуқуқини бериш, ҳайдовчиларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш тартибини такомиллаштириш чоралари тўғрисида"ги 156-сон Қарорларнинг мазмун ва моҳиятини ҳамда ушбу қоидаларни қундалик ҳаётимизда тўғри татбиқ этиш масалаларига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда Бош прокуратуранинг барча тезкор ва техник ходимлари, шунингдек Олий ўқув курслари тингловчилари, Ички ишлар вазирлиги, Йўл ҳаракати хавфсизлиги Бош бошқармасининг масъул ходимлари иштирок этди.

Тадбирда йўл ҳаракати хавфсизлиги бўйича қонун ва ҳужжатлар йил сайин такомиллаштирилиб борилаётганини, "Йўл ҳаракати қоидалари"га муҳим ўзгаришлар киритилганлиги, бу эса фуқароларнинг хавфсизлиги ва саломатлигини таъминлашда муҳим омил бўлаётгани таъ-

Алишер ҲИДОЯТУЛЛАЕВ,

Бош прокуратуранинг ОЎҚ кафедраси бошлиғи  
вазифасини бажарувчи

кидлаб ўтилди.

Хусусан, ўзгартиришлар киритилган "Йўл ҳаракати қоидалари"да болалар ташилаётган транспорт воситаларига алоҳида эътибор қаратилган бўлиб, ушбу қоидаларга "Болалар гуруҳини ташкилий ташиш" атамаси киритилган. Шунингдек, соҳага ахборот-коммуникация технологиялари кенг жорий этилганлигидан келиб чиқиб, эндиликда йўл ҳаракати хавфсизлиги доирасидаги ҳуқуқбузарликларни автоматик тарзда аниқлаш амалиёти жорий этилди. Унга кўра, "фото ва видеофиксация" ибораси йўл ҳаракати қоидада ўз аксини топиб, маъмурий ҳужжатларда назарда тутилди.

Бундан ташқари, йиғилишда пиллар йўлларда юрганда ўзлари учун ажратилган жойлардан кесиб ўтаётганларида диққатни жалғитишни техника ва буюмлар, жумладан, телефон, планшетдан фойдаланиш, видео кўриш, газета, журнал ва китоблар ўқинишни тақиқлашни белгилаб қўйилганлиги қайд этилди.

Самарқандда Ўзбекистон Республикасининг янги тахрирдаги "Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги Қонуни лойиҳаси муҳокама-сига бағишланган йиғилиш ўтказилди.

# Қонун лойиҳаси муҳокамада

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва маҳаллий Кенгашлар депутатлари, тегишли бошқарма ва идоралар мутахассислари иштирок этган тадбирда Президентимиз раҳнамолигида амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотларда инсон омилни кучайтириш, унинг манфаатларини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди. Муносиб меҳнат шароити яратиш, меҳнатнинг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш борасида давлат томонидан қўрилаётган чора-тадбирлар аҳоли ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

— Янги тахрирдаги қонун лойиҳаси мамлакатимизда миллий қонунчилигимиз такомиллаштирилиши ҳисобга олинган ҳолда, халқро қонун нормаларига мувофиқ қайта ишлаб чиқилди. — дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты Саҳобиддин Арзикулов. — Бунда халқро ҳуқуқнинг умумэтироф этилган принциплари ва нормалари, меҳнатни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги соҳасидаги Халқро меҳнат ташкилотининг конвенциялари ва тавсиялари инobatга олиниб, 20 дан ортқ давлатнинг таърибаси ўрганилди. Қонун лойиҳасида ишчи-хизматчиларнинг меҳнат ҳуқуқи билан боғлиқ манфаатларини ҳимоя қилиш, иш жойларида етарли шароитлар яратиш, зарарли меҳнат билан фаолият қўрсаётган ходимларга белгиланган тартибдаги имтиёзлар яратилиши кафолатланиши ўз аксини топган. Махсус ваколатли давлат органи ҳамда бошқа органларнинг меҳнат шароитларига риоя этиш устидан назорат қилинишини таъминлаш борасидаги вазифалари аниқ белгилаб қўйилган.

ЎЗА

Реклама



ASIA ALLIANCE  
BANK

Банк фаолияти давомида мижозлар ишончига эришилиб, ўзининг кредит ва депозит портфели ҳамда капитализация кўрсаткичлари билан бошқа банклар орасида ўз ўрнига эга бўлди. Бугунги кунда корпоратив ва бошқа мижозлар учун тўлиқ молиявий маҳсулотлар мажмуасига эга бўлган универсал банк ҳисобланади.

Мазкур молия муассасасининг мустақиллик йилларида юртимиз ижтимоий-иқтисодий ривожига, хусусан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка кўшган ҳиссаси катта бўлиб, айни вақтда ҳам давлатимизнинг қўллаб-қувватлаши билан бу йўналиш изчил ривожланишда давом этмоқда. "ASIA ALLIANCE BANK"нинг стратегияси кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни рағбатлантиришга қаратилган банк хизматларини кўрсатишга йўналтирилган.

Бундан ташқари, Банк ҳукуватимиз томонидан ҳар йили қабул қилинадиган давлат дастурларининг ижросини таъминлашга алоҳида эътибор қаратади. Дастурларда белгиланган вазифалардан келиб чиқиб, сўнгги йилларда кредит маблағларининг асосий қисми кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка

йўналтирилган.

2015 йилда AT "ASIA ALLIANCE BANK" томонидан иқтисодиётнинг реал секторига 499 млрд. сўмдан ортқ кредит маблағлари ажратилган бўлиб, унинг 335,6 млрд. сўмдан ортқ қисми кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга ажратилган. Ушбу кредит маблағлари ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш, қурилиш ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирилишига йўналтирилган.

Шуни таъкидлаш лозимки, банк стратегияси кўрсатиладиган банк хизматлари кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка, шу жумладан, аёллар тадбиркорлигини ривожлантиришга қаратилган бўлиб, бу аёлларни иш билан таъминлашга, оиланинг моддий ва маънавий ўсишига, аёлларни тадбиркорликка жалб қилишга хизмат қилади. Зеро фаол, ташаббускор, тадбиркор ва оқила аёл меҳнатидан бутун жамият манфаатдор бўлади.

2015 йилда Банк томонидан аёллар бошқараётган корхоналарга жами 27,37 млрд. сўм кредит маблағлари ажратилган бўлиб,

# Ишончли ҳамкор

"ASIA ALLIANCE BANK" акциядорлик тижорат банки юридик ва жисмоний шахсларга кўрсатиладиган барча турдаги банк хизматлари бозорида мустаҳкам ўрин эгаллаб турувчи банк ҳисобланиб, ўзининг 6 йиллик фаолияти давомида ишончли ва барқарор ҳамкор сифатида намоён бўлган ҳолда улкан ютуқларга эришди.

шундан 421,2 млн. сўм микродори коллежни битирган қизларга ўз тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш учун ажратилди.

Тадбиркор аёлларни қўллаб-қувватлаш мақсадида ажратилган банк кредитларининг асосий қисмини ишлаб чиқариш, сервис ва хизмат кўрсатиш соҳалари ташкил этади. Сервис ва хизмат кўрсатиш соҳаларига ажратилган кредитларга авиакасасалар, озиқ-овқат чакана савдоси дўконлари, умумий овқатланиш корхоналарини мисол қилиб келтиришимиз мумкин. Аёллар тадбиркорлигини ривожлантириш мақсадида жами коллеж битирувчиси бўлган 8 нафар қиз-

ларга ўз бизнес фаолиятини ташкил этиш учун микрокредитлар ажратилди. Бунинг ёрқин ифодаси сифатида "SLASTYONA PLUS" масъулияти чекланган жамиятини келтириб ўтиш мумкин. "ASIA ALLIANCE BANK"нинг Шайхонтохур туман филиали томонидан "SLASTYONA PLUS" МЧЖга қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мақсадида, асбоб-ускуналар сотиб олиш учун 160 млн. сўм микродорида кредит маблағлари ажратилди. Натижада корхонада янги иш ўринлари яратилди. Бундан ташқари, корхона қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйишдан ташқари, ярим тай-

ёр озиқ-овқат маҳсулотларини тайёрлаш ва сотишни йўлга қўйди.

— Ўз бизнесимни бошлаш учун AT "ASIA ALLIANCE BANK"нинг Шайхонтохур филиалидан кредит олдим, — дейди "SLASTYONA PLUS" масъулияти чекланган жамиятининг раҳбари Зиёда Разикова. — Сармоя ҳисобида қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва ярим тайёр озиқ-овқат маҳсулотларини тайёрлаш учун сотиб олинган асбоб-ускуналар ва жиҳозлар орзумини рўёбга чиқариш йўлида менга улкан имконият яратиб берди. Бугунги кунда жамиятимиз томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ўз мижозларини топмоқда. Келажакда фаолиятимни янада кенгайтиришимда, бундан катта ютуқларга эриша олишимда менга ушбу банк суянчқ бўла олади, деган фикрдман. Ва шу билан бир қаторда, AT "ASIA ALLIANCE BANK"ка ўз миннатдорчилигимни билдириб, ҳамкорлигимиз яна узоқ йиллар самарали давом этишига тилақдошман.

Хулоса қиладиган бўлсак, AT "ASIA ALLIANCE BANK"нинг устуворлиги доимий равишда банк хизматлари сифатини ошириб бориш, мижозлар ишончини оқлашдан иборатдир.

Банк матбуот хизмати

Хизматлар лицензияланган

Huquq  
yuridik gazeta

Muassis:  
O'zbekiston  
Respublikasi  
Bosh  
prokuraturasi

Bosh muharrir:

Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:

Hakimboy HALIMOV  
Gulnoza RAHIMOVA

Baxtiyor NAZAROV  
(Bosh muharrir o'rinbasari)  
Kamoliddin ASQAROV  
(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahoq  
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,  
Faks: 233-10-53,  
233-64-85

E-mail:  
huquq@huquq-gazeta.uz

Gazeta haftaning poyshanba kuni chiqadi.  
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqiriz  
qilinmaydi va egalariга qaytarilmaydi.  
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan  
farqlanishi mumkin.  
«HUQUQ» materiallarini ko' chirib  
bosish faqat tahririyat ruxsati bilan  
amalgа oshiriladi.

□ — tijorat materiali.

Nashr ko'rsatkichi  
231

Buyurtma s-4947. 42 241 nusxada bosildi.  
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida teriladi va  
sahifalandi. «HUQUQ» matnida maketi.  
Navbatchi muharrir: M.DUSIYAROVA  
Sahifalovchi: S.BABAJANOV  
Navbatchi: O'.DEHQONOV

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.  
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.  
Korxonа manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston  
Respublikasi matbuot  
va axborot agentligida  
2009-yil 12-oktabrda  
0188-raqam bilan  
ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7617



9 772010 761004